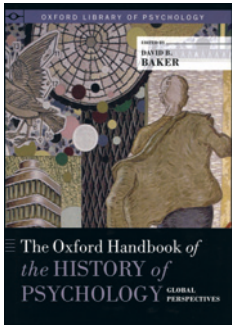

Skuffende om psykologiens historie

David B. Baker, red.

The Oxford handbook of the history of psychology

Global perspectives. 645 s, tab, ill. Oxford: Oxford University Press, 2012. Pris GBP 95 ISBN 978-0-19-536655-6

Man åpner et slikt omfattende verk med stor interesse, og spørsmålene står i kø. Hvem regner forfatterne med som de mest sentrale nyskaperne? Hva har de enkelte land bidratt med av kunnskap og innsikt i psykologiens verden, og hvordan har utviklingen vært i land som USA, England, Tyskland og Frankrike?

Men nei, ingen svar. Det vi presenteres for, er uinspirerte oversikter fra forskjellige land der psykologiske organisasjoner og psykologiske kongresser omtales, men lite om psykologisk forskning og utviklingen av den psykologiske profesjonen – med noen få unntak. I kapitlet om finsk psykologi får vi en innsiktsfull oversikt over psykologiens vitenskapelige og praktiske utvikling med omtale av finsk psykologisk far, Eino Kaila (1890–1958). Interessant er også omtalen av påvirkningen etter siste verdenskrig fra Sovjetunionen og Øst-Tyskland (sic) med de siste årenes påvirkning fra USA.

Man kan lese om beretninger fra Colombia, Egypt, Libanon, Saudi-Arabia, Venezuela og andre land som overhodet ikke har bidratt noe til dagens psykologiske viten, men ikke ett ord om dansk, svensk eller norsk psykologi.

Psykologien har hatt en nesten utrolig utvikling etter siste verdenskrig i USA, og etter hvert også i mange vesteuropeiske land. Ikke minst har utviklingen vært dramatisk på to felter, nemlig klinisk psykologi og nyere nevrovitenskap. Denne boken forteller lite om dette.

Man skulle tro at personer som Wilhelm Wundt (1832–1920), Francis Galton (1822–1911), Sigmund Freud (1856–1939), John Watson (1878–1958) og Burrhus Frederic Skinner (1904–1990) ble viet en viss interesse, men leseren får ingen virkelig kunnskap om disse pionerens bidrag til psykologien. De bare nevnes overfladisk her og der i forskjellige kapitler.

Psykologien utviklet seg i de fleste land fra filosofien. Det var derfor ikke så merkelig at Harald Schjelderup (1895–1974) her i landet fikk omgjort sitt professorat i filosofi til et professorat i psykologi. Men i enkelte land utviklet psykologien seg fra medisinen. Wundt i Tyskland kom fra fysiologien, og i Brasil har psykologien i stor grad hatt sitt utgangspunkt i medisinen. Klinisk psykologi har til dels utviklet seg fra psykiatrien, og forholdet mellom psykiatrien og psykologien har i enkelte land vært spent, men dette tangeres knapt.

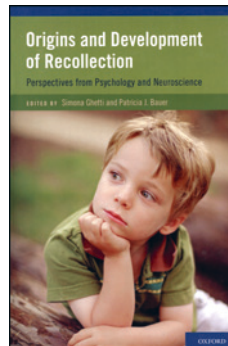
I et slikt omfattende verk ville man ha ventet at redaktøren hadde gitt en autoritativ innledning eller oppsummering med diskusjon av de store linjene i utviklingen. Når det ikke skjer, er vel årsaken at redaktøren ganske enkelt savner kompetanse til å gi et slikt sammendrag.

The Oxford Handbook of the History of Psychology er blitt et kjedelig makkverk som forlaget burde være flau over å ha utgitt.

Einar Kringlen

Psykiatrisk institutt, Vinderen
Universitetet i Oslo

Grundig om utvikling av hjernen og kognitive funksjoner

Simona Ghetti, Patricia J. Bower, red.

Origins and development of recollection

Perspectives from psychology and neuroscience. 328 s, tab, ill. Oxford: Oxford University Press, 2012. Pris GBP 40 ISBN 978-0-19-534079-2

Målgruppen er forskere og klinikere med særlig interesse for utviklingen av hjernen og kognitive funksjoner. Hovedvekten er lagt på utviklingen av hukommelse fra tidlige barneår til ung voksen alder, mer spesifikt på «recollection», som er den typen hukommelse der vi bevisst fremkaller et minne om noe vi tidligere har opplevd. Kontrasten er «familiarity», som er en enklere hukommelsesfunksjon der vi reagerer på en stimulering som noe tidligere kjent.

Forfatterne begynner med en generell, men kritisk presentasjon av hukommelsesmodeller, hvor hovedtesen er at to typer hukommelsesprosesser, «recollection» og «familiarity», er uavhengige av hverandre og utvikler seg ulikt. Studier av «recollection» hos små barn byr på betydelige metodiske problemer, så det er vanskelig å påvise at denne funksjonen er virksom før 2–3 års alder. Trolig er evnen til å binde sammen opplevelseskomponenter (tid, sted, person) og evnen til bevisst å fokusere på egne kognitive prosesser nødvendig for utvikling.

I flere kapitler diskuterer de det anatomiske grunnlaget for hukommelsesprosesser, og de mediale områdene av temporallappen og deler av både frontallappen og parietallappen har særlig betydning. Hippocampus er av kritisk betydning for sammenbinding av opplevelseskomponenter. Konklusjonene baserer seg mye på aktiveringsstudier (funksjonell MR og elektrofysiologi), mens Thomas og Jorgenson gir en verdifull påminnelse om at det skjer betydelige strukturelle forandringer i hjernen i barneårene. De mener at hippocampus modnes tidlig i utviklingen, mens særlig frontallappene har et langvarig utviklingsforløp til ung voksen alder. Det har betydning for balansen mellom ulike aspekter ved hukommelsesfunksjonen.

Avslutningsvis er det to kapitler om hukommelsesproblemer hos barn med ulike nevrologiske skader. Disse vil være av spesiell interesse for klinikere, mens de øvrige kapitlene vil være mer aktuelle for forskere med noe bakgrunn i kognitiv utviklingspsykologi.

Boken har flere kjennetegn som gjør den spesielt interessant. Det første er at den omhandler hukommelse hos barn og utvikling i barneårene, i motsetning til de fleste andre bøker, hvor søkelyset er rettet mot eldre og aldersrelatert patologi. Det andre er at forfatterne spesifikt og presist definerer de hukommelsesprosessene som omhandles, noe som gjør det lettere å bedømme om man diskuterer sammenliknbare størrelser. Endelig har boken en klar tematisk organisering, i motsetning til mange redigerte bøker med et sammenrasket preg. Redaktørene er selv ledende forskere innen fagområdet, og de belyser emnet på en systematisk og grundig måte.

Ivar Reinvang

Psykologisk institutt
Universitetet i Oslo